

(Akti čije objavljivanje nije obvezno)

DIREKTIVA VIJEĆA 92/85/EEZ

od 19. listopada 1992.

o uvođenju mjera za poboljšanje sigurnosti i zdravlja trudnih radnica te radnica koje su nedavno rodile ili doje na radnome mjestu (deseta pojedinačna direktiva u smislu članka 16. stavka 1. Direktive 89/391/EEZ)

VIJEĆE EUROPSKIH ZAJEDNICA,

uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju Europske ekonomske zajednice, a posebno njegov članak 118.a,

uzimajući u obzir prijedlog Komisije sastavljen nakon savjetovanja sa Savjetodavnim odborom za sigurnost, higijenu i zdravstvenu zaštitu na radnome mjestu¹,

u suradnji s Europskim parlamentom²,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskoga i socijalnoga odbora³,

budući da članak 118.a Ugovora nalaže da Vijeće putem direktiva usvoji minimalne zahtjeve za poboljšanja, osobito u radnoj sredini, kako bi se zaštitila sigurnost i zdravlje radnika;

budući da ova Direktiva ne opravdava smanjivanje već postignute razine zaštite u pojedinim državama članicama; države članice su se, u skladu s Ugovorom, obvezale poboljšavati uvjete na tom području i usklađivati ih, istovremeno održavajući već postignuta poboljšanja;

budući da prema članku 118.a Ugovora spomenute direktive ne smiju nametati administrativna, financijska i zakonska ograničenja koja bi mogla sprečavati stvaranje i razvoj malog i srednjeg poduzetništva;

budući da se, prema Odluci 74/325/EEZ⁴, kako je posljednji put izmijenjena i dopunjena Aktom o pristupanju iz 1985., Komisija posavjetovala sa Savjetodavnim odborom za sigurnost, higijenu i zdravstvenu zaštitu na radnome mjestu o sastavljanju prijedloga iz tog područja;

budući da Povelja Zajednice o temeljnim socijalnim pravima radnika, koju su na sastanku Europskoga vijeća 9. prosinca 1989. u Strasbourgu usvojili predsjednici država ili vlada 11 država članica, određuje, a posebno u stavku 19., da:

¹ SL C 281, 9. 11. 1990., str. 3. i SL C 25, 1. 2. 1991., str. 9.

² SL C 19, 28. 1. 1991., str. 177. i SL C 150, 15. 6. 1992., str. 99.

³ SL C 41, 18. 2. 1991., str. 29.

⁴ SL C 185, 9. 7. 1974., str. 15.

"Svaki radnik mora imati zadovoljavajuće zdravstvene i sigurnosne uvjete u svojoj radnoj sredini. Moraju se poduzeti odgovarajuće mjere kako bi se postiglo daljnje usklađivanje uvjeta na tom području te istovremeno održavalo već postignuta poboljšanja";

budući da je Komisija u svom akcijskom programu za provedbu Povelje Zajednice o temeljnim socijalnim pravima radnika uključila među svoje ciljeve i usvajanje Direktive o zaštiti trudnih radnica na radnome mjestu od strane Vijeća;

budući da se člankom 15. Direktive Vijeća 89/391/EEZ od 12. lipnja 1989. o uvođenju mjera za poboljšanje sigurnosti i zdravstvene zaštite radnika na radnome mjestu¹ određuje da osobito osjetljive rizične skupine moraju biti zaštićene od opasnosti koje upravo njima prijete;

budući da trudne radnice, radnice koje su nedavno rodile ili radnice koje doje u mnogome treba smatrati specifičnim rizičnim skupinama te treba poduzeti mjere u vezi s njihovom sigurnošću i zdravljem;

budući da zaštita sigurnosti i zdravlja trudnih radnica, radnica koje su nedavno rodile ili radnica koje doje ne smije stavljati žene na tržištu rada u nepovoljan položaj, niti djelovati nauštrb direktiva o ravnopravnom položaju muškaraca i žena;

budući da pri nekim aktivnostima može postojati opasnost od izlaganja trudnih radnica, radnica koje su nedavno rodile ili radnica koje doje opasnim sredstvima, procesima ili radnim uvjetima; budući da takve rizike treba procijeniti i o rezultatu procjene obavijestiti radnice i/ili njihove predstavnike;

budući da, u slučaju da ta procjena potvrdi postojanje rizika za sigurnost ili zdravlje radnica, treba pravno regulirati zaštitu radnica;

budući da trudne radnice i radnice koje doje ne smiju sudjelovati u aktivnostima za koje je procijenjena opasnost od izlaganja određenim osobito opasnim sredstvima ili radnim uvjetima koji ugrožavaju sigurnost i zdravlje;

budući da je potrebno odrediti da trudne radnice, radnice koje su nedavno rodile ili radnice koje doje ne moraju raditi noću kada su takve odredbe potrebne radi zaštite njihove sigurnosti i zdravlja;

budući da osjetljivost trudnih radnica, radnica koje su nedavno rodile ili radnica koje doje nalaže da im se osigura pravo na rodiljni dopust u trajanju od najmanje 14 uzastopnih tjedana, koji se dodjeljuje prije i/ili nakon poroda; obvezatan je rodiljni dopust od najmanje dva tjedna, koji se dodjeljuje prije i/ili nakon poroda;

budući da rizik otpuštanja iz razloga vezanih uz njihovo stanje može imati štetne posljedice na fizičko i psihičko stanje trudnih radnica, radnica koje su nedavno rodile ili radnica koje doje; budući da treba donijeti odredbe koje zabranjuju takva otpuštanja;

budući da mjere koje se u organizaciji rada poduzimaju za zaštitu zdravlja trudnih radnica, radnica koje su nedavno rodile ili radnica koje doje ne bi ispunjavale svoju svrhu kad im ne bi bila zajamčena prava vezana uz ugovor o radu, uključujući redovnu isplatu plaća i/ili prava na odgovarajuću novčanu naknadu;

¹ SL C 183, 29. 6. 1989., str. 1.

budući da, štoviše, ni odredbe vezane uz roditeljni dopust ne bi ispunjavale svoju svrhu kad ne bi bila zajamčena prava vezana uz ugovor o radu i/ili prava na odgovarajuću novčanu naknadu;

budući da pojam odgovarajuće novčane naknade u slučaju roditeljnog dopusta treba smatrati tehničkom referentnom točkom za utvrđivanje minimalne razine zaštite i ni u kom slučaju se ne smije tumačiti kao da se njime poistovjećuju trudnoća i bolest,

DONIJELO JE OVU DIREKTIVU:

ODJELJAK I.

SVRHA I DEFINICIJE

Članak 1.

Svrha

1. Svrha ove Direktive, koja je deseta pojedinačna direktiva u smislu članka 16. stavka 1. Direktive 89/391/EEZ, provođenje je mjera za poboljšanje sigurnosti i zdravstvene zaštite trudnih radnica i radnica koje su nedavno rodile ili doje na radnome mjestu.
2. Odredbe Direktive 89/391/EEZ, osim njezinog članka 2. stavka 2., u cijelosti se primjenjuju na čitavo područje iz stavka 1., ne dovodeći u pitanje strože i/ili specifičnije odredbe ove Direktive.
3. Ova Direktiva ne smije uzrokovati smanjenje razine zaštite trudnih radnica, radnica koje su nedavno rodile ili radnica koje doje, u odnosu na situaciju u pojedinoj državi članici na dan donošenja ove Direktive.

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Direktive:

- a) "trudna radnica" je trudna radnica koja o svom stanju obavijesti svoga poslodavca, u skladu s nacionalnim zakonom i/ili praksom;
- b) "radnica koja je nedavno rodila" je radnica koja je nedavno rodila u smislu nacionalnoga zakona i/ili prakse i koja obavijesti svoga poslodavca o svome stanju, u skladu s tim zakonom i/ili praksom;
- c) "radnica koja doji" je radnica koja doji u smislu nacionalnoga zakona i /ili prakse i koja obavijesti svoga poslodavca o svome stanju, u skladu s tim zakonom i/ili praksom.

ODJELJAK II.

OPĆE ODREDBE

Članak 3.

Smjernice

1. U dogovoru s državama članicama i uz pomoć Savjetodavnog odbora za sigurnost, higijenu i zdravstvenu zaštitu na radnome mjestu, Komisija sastavlja smjernice o procjeni kemijskih, fizikalnih i bioloških sredstava i industrijskih procesa koja se smatraju opasnim za sigurnost i zdravlje radnica u smislu članka 2.

Smjernice iz prvog podstavka također se odnose na pokrete i položaje tijela, psihički i fizički umor te druge oblike fizičkog i psihičkog stresa povezanog s poslovima koje obavljaju radnice u smislu članka 2.

2. Smjernice iz stavka 1. trebaju poslužiti kao osnova za procjene iz članka 4. stavka 1. U tu svrhu, države članice obznanjuju ove smjernice svim poslodavcima i radnicama i/ili njihovim predstavnicima u pojedinoj državi članici.

Članak 4.

Procjena i obavještanje

1. Za sve aktivnosti kod kojih postoji osobita opasnost od izlaganja sredstvima, procesima ili radnim uvjetima navedenima u nepotpunom popisu u Dodatku I., poslodavac, u poduzeću i/ili ustanovi kojih se to tiče, samostalno ili putem službi za zaštitu i prevenciju iz članka 7. Direktive 89/391/EEZ procjenjuje vrstu, razmjer i trajanje izlaganja radnica u smislu članka 2., kako bi:

- procijenio svaku opasnost za sigurnost i zdravlje i sve moguće posljedice na trudnoće ili dojenje radnica u smislu članka 2.,

- odlučio koje mjere treba poduzeti.

2. Ne dovodeći u pitanje članak 10. Direktive 89/391/EEZ, o rezultatima procjena iz stavka 1. i o svim mjerama koje se poduzimaju u vezi sa zdravstvenom zaštitom i sigurnošću na radnome mjestu obavještaju se radnice u smislu članka 2. i radnice koje bi se mogle naći u jednoj od situacija iz članka 2. i/ili njihovi predstavnici u poduzećima i/ili ustanovama kojih se to tiče.

Članak 5.

Daljnje radnje nakon obavljenih procjena

1. Ukoliko rezultati procjena iz članka 4. stavka 1. ukazuju na postojanje opasnosti za sigurnost i zdravlje ili posljedice na trudnoću ili dojenje radnica u smislu članka 2., poslodavac, ne dovodeći u pitanje članak 6. Direktive 89/391/EEZ, poduzima potrebne mjere kako bi privremenom promjenom radnih uvjeta i/ili radnoga vremena radnica kojih se to tiče, osigurao da se izbjegne izlaganje tih radnica takvim opasnostima.

2. Ukoliko je promjena radnih uvjeta i/ili radnoga vremena tehnički i/ili objektivno neizvediva, ili se ne može zahtijevati iz dokazano opravdanih razloga, poslodavac poduzima potrebne mjere kako bi radnicu koje se to tiče premjestio na drugo radno mjesto.

3. Ukoliko je premještaj na drugo radno mjesto tehnički i/ili objektivno neizvediv, ili se ne može zahtijevati iz dokazano opravdanih razloga, radnici koje se to tiče dodjeljuje se dopust za cijelo razdoblje potrebno da se zaštiti njena sigurnost i zdravlje, u skladu s nacionalnim zakonom i/ili praksom.

4. Odredbe ovoga članka primjenjuju se, mutatis mutandis, u slučajevima da radnica koja obavlja aktivnost što je članak 6. zabranjuje zatrudni ili počne dojiti i o tome obavijesti svoga poslodavca.

Članak 6.

Slučajevi u kojima je izlaganje zabranjeno

Osim općih odredaba koje se tiču zaštite radnika, osobito onih koje se odnose na granične vrijednosti izlaganja uvjetovanog profesijom:

1. trudne radnice, u smislu članka 2. točke a), ne smiju ni pod kojim uvjetima biti obvezne obavljati dužnosti za koje je procijenjena opasnost od izlaganja sredstvima i radnim uvjetima navedenima u Dodatku II. Odjeljku A, koje bi ugrozile njihovu sigurnost ili zdravlje;

2. radnice koje doje, u smislu članka 2. točke c), ne smiju ni pod kojim uvjetima biti obvezne obavljati dužnosti za koje je procijenjena opasnost od izlaganja sredstvima i radnim uvjetima navedenima u Dodatku II. Odjeljku B, koje bi ugrozile njihovu sigurnost ili zdravlje.

Članak 7.

Noćni rad

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da radnice iz članka 2. ne budu obvezne raditi noću tijekom trudnoće i u razdoblju neposredno nakon poroda koje određuje državno tijelo nadležno za sigurnost i zdravstvenu zaštitu, pod uvjetom da se predoči, u skladu s propisima država članica, liječnički certifikat kojim se potvrđuje da je to neophodno za sigurnost i zdravlje radnice koje se to tiče.

2. Mjere iz stavka 1. moraju uključivati mogućnost, u skladu s nacionalnim zakonom i/ili praksom:

a) premještaja na dnevni posao; ili

b) dodjele dopusta ili produljenja rodiljnog dopusta kada je takav premještaj tehnički i/ili objektivno neizvediv ili se ne može zahtijevati iz dokazano opravdanih razloga.

Članak 8.

Rodiljni dopust

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi radnicama u smislu članka 2. osigurale pravo na neprekidan rodiljni dopust od najmanje 14 tjedana koji se dodjeljuje prije i/ili nakon poroda, u skladu s državnim propisima i/ili praksom.

2. Rodiljni dopust zajamčen stavkom 1. mora uključivati obvezni rodiljni dopust od najmanje dva tjedna koji se dodjeljuje prije i/ili nakon poroda, u skladu s nacionalnim zakonom i/ili praksom.

Članak 9.

Slobodni sati/dani za trudničke preglede

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi trudnim radnicama u smislu članka 2. osigurale pravo, u skladu s nacionalnim zakonom i/ili praksom, na plaćene slobodne sate/dane kako bi obavile trudničke preglede, ako se takvi pregledi moraju obaviti za radnoga vremena.

Članak 10.

Zabrana otpuštanja

Kako bi se radnicama u smislu članka 2. zajamčilo korištenje prava na sigurnost i zdravstvenu zaštitu koja im se priznaju ovim člankom, određuje se da:

1. države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi zabranile otpuštanje radnica u smislu članka 2. tijekom razdoblja koje traje od početka njihove trudnoće do kraja rodiljnog dopusta iz članka 8. stavka 1., osim u izvanrednim slučajevima nevezanima uz njihovo stanje koje dopušta nacionalni zakon i/ili praksa, pri čemu, po potrebi, svoj pristanak mora dati nadležno tijelo;

2. ukoliko radnica u smislu članka 2. bude otpuštena tijekom razdoblja iz točke 1., poslodavac mora pismeno navesti dokazano opravdane razloge za njeno otpuštanje;

3. države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi zaštitile radnice u smislu članka 2. od posljedica prema točki 1. nezakonitog otpuštanja.

Članak 11.

Prava iz ugovora o radu

Kako bi se radnicama u smislu članka 2. zajamčilo korištenje prava na sigurnost i zdravstvenu zaštitu koja im se priznaju ovim člankom, određuje se da:

1. u slučajevima iz članaka 5., 6. i 7., u skladu s nacionalnim zakonom i/ili praksom moraju biti osigurana prava radnica u smislu članka 2. vezana uz ugovor o radu, uključujući redovnu isplatu plaća i/ili pravo na odgovarajuću novčanu naknadu;

2. u slučaju iz članka 8., mora se osigurati sljedeće:

a) sva prava vezana uz ugovor o radu radnica u smislu članka 2., osim onih na koje se odnosi sljedeća točka b);

b) redovna isplata plaća i/ili pravo na odgovarajuću novčanu naknadu radnicama u smislu članka 2.;

3. novčana pomoć iz točke 2. podtočke b) smatra se odgovarajućom ako je barem jednaka prihodu koji bi dotična radnica dobivala u slučaju prekida radne aktivnosti zbog zdravstvenih razloga, pri čemu se, ukoliko je to moguće, nacionalnim zakonom određuje gornja granica;

4. države članice mogu od radnica kojih se to tiče zahtijevati da ispune uvjete određene nacionalnim zakonom kako bi stekle pravo na redovnu isplatu plaća i odgovarajuću novčanu naknadu iz točke 1. i točke 2. podtočke b).

Ti uvjeti ne smiju ni u kojem slučaju nalagati da neposredno prije očekivanog datuma poroda radnica mora biti zaposlena dulje od 12 mjeseci.

Članak 12.

Pravna zaštita

Države članice u svoj nacionalni pravni sustav uvode mjere potrebne da omoguće svim radnicama koje se budu smatrale oštećenima zbog neispunjavanja obveza koje proizlaze iz ove Direktive da zaštitu svojih prava ostvare u sudskom postupku i/ili, u skladu s nacionalnim zakonom i/ili praksom, obraćanjem drugim nadležnim tijelima.

Članak 13.

Izmjene i dopune Dodataka

1. Strogo tehničke prilagodbe Dodatka I., uzrokovane tehničkim napretkom, promjenama u međunarodnim propisima ili specifikacijama te novim otkrićima iz područja kojima se bavi ova Direktiva, usvajaju se u skladu s postupkom opisanim u članku 17. Direktive 89/391/EEZ.

2. Dodatak II. se može mijenjati i dopunjavati samo u skladu s postupkom opisanim u članku 118.a Ugovora.

Članak 14.

Završne odredbe

1. Države članice će donijeti zakone i druge propise kako bi se uskladili s ovom Direktivom najkasnije dvije godine nakon njezina donošenja ili osiguravaju da socijalni partneri najkasnije dvije godine nakon donošenja ove Direktive uvedu potrebne odredbe putem kolektivnih ugovora, pri čemu se države članice obvezuju ispuniti sve potrebne uvjete kako bi im u svakom trenutku mogle jamčiti rezultate koji proizlaze iz ove Direktive. One će o tome odmah obavijestiti Komisiju.

2. Kad države članice budu donosile mjere iz stavka 1., te će mjere prilikom njihove službene objave sadržavati uputu na ovu Direktivu ili će se uz njih navesti takva uputa. Načine toga upućivanja predvidjet će države članice.

3. Države članice će Komisiji dostaviti tekstove bitnih odredaba nacionalnoga prava koje su već donijele ili će donijeti u području na koje se odnosi ova Direktiva.

4. Države članice svakih pet godina obavještavaju Komisiju o praktičnoj provedbi odredaba ove Direktive, navodeći pritom stajališta dvaju socijalnih partnera.

Međutim, države članice prvi put obavještavaju Komisiju o praktičnoj provedbi odredaba ove Direktive četiri godine nakon njezinog donošenja, navodeći pritom stajališta dvaju socijalnih partnera.

Komisija obavještava Europski parlament, Vijeće, Gospodarski i socijalni odbor i Savjetodavni odbor za sigurnost, higijenu i zdravstvenu zaštitu na radnome mjestu.

5. Komisija redovno podnosi izvještaj o provedbi ove Direktive Europskom parlamentu, Vijeću i Gospodarskom i socijalnom odboru, uzimajući u obzir stavke 1., 2. i 3.

6. Vijeće preispituje ovu Direktivu na temelju procjene donesene na temelju izvještaja iz stavka 4. podstavka 2. i, ako je to potrebno, na temelju prijedloga koji Komisija mora ponuditi najkasnije pet godina od usvojenja Direktive.

Članak 15.

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Luxembourg, 19. listopada 1992.

Za Vijeće
Predsjednik
D. CURRY

DODATAK I.

NEPOTPUNI POPIS SREDSTAVA, PROCESA I RADNIH UVJETA iz članka 4. stavka 1.

A. Sredstva

1. Fizikalna sredstva, ukoliko se smatraju sredstvima koja uzrokuju oštećenja fetusa i/ili mogu izazvati odvajanje posteljice, osobito:

- a) udarci, vibracije ili pokreti;
- b) rukovanje teškim teretima, osobito onima opasnim za leđni i lumbalni predio;
- c) buka;
- d) ionizirajuće zračenje (*);
- e) neionizirajuće zračenje;
- f) ekstremna hladnoća ili vrućina;
- g) pokreti i položaji tijela, kretanje - bilo unutar ili izvan ustanove - psihički i fizički umor i ostala fizička opterećenja vezana uz aktivnost radnice u smislu članka 2. Direktive.

2. Biološka sredstva

Biološka sredstva rizičnih skupina 2., 3. i 4. u smislu članka 2. točke d) Direktive 90/679/EEZ¹, ukoliko je poznato da ta sredstva ili terapijske mjere koje se primjenjuju u slučaju oštećenja izazvanih tim sredstvima ugrožavaju zdravlje trudnica i nerođenog djeteta i ukoliko se još ne pojavljuju u Dodatku II.

3. Kemijska sredstva

Slijedeća kemijska sredstva, ukoliko je poznato da ugrožavaju zdravlje trudnica i nerođenog djeteta, i ukoliko se još ne pojavljuju u Dodatku II.:

- a) tvari u Direktivi 67/548/EEZ², označene s R 40, R 45, R 46 i R 47, ukoliko se još ne pojavljuju u Dodatku II.;
- b) kemijska sredstva iz Dodatka I. Direktivi 90/394/EEZ³;
- c) živa i živini derivati;
- d) antimitotički lijekovi;
- e) ugljični monoksid;
- f) opasna kemijska sredstva koja se dokazano apsorbiraju putem kože.

B. Procesi

Industrijski procesi popisani u Dodatku I. Direktivi 90/394/EEZ.

C. Radni uvjeti

Podzemni rad u rudniku.

(*) Vidi Direktivu 80/836/Euratom (SL L 246, 17. 9. 1980., str. 1.).

¹ SL L 374, 31. 12. 1990., str. 1.

² SL L 196, 16. 8. 1967., str. 1. Direktiva kako je posljednji put izmijenjena i dopunjena Direktivom 90/517/EEZ (SL L 287, 19. 10. 1990., str. 37.).

³ SL L 196, 26.7.1990., str. 1.

DODATAK II.

NEPOTPUNI POPIS SREDSTAVA I RADNIH UVJETA

iz članka 6.

A. Trudne radnice u smislu članka 2. točke a)

1. Sredstva

a) Fizikalna sredstva

Rad u hiperbaričnom okružju, npr. komore pod pritiskom i ronjenje.

b) Biološka sredstva

Sljedeća biološka sredstva:

- toksoplazma,

- virus rubeole,

osim ako su trudne radnice imunizacijom dokazano na odgovarajući način zaštićene od takvih sredstava.

c) Kemijska sredstva

Olovo i derivati olova, ukoliko postoji opasnost da ljudski organizam apsorbira ta sredstva.

2. Radni uvjeti

Podzemni rad u rudniku.

B. Radnice koje doje u smislu članka 2. točke c)

1. Sredstva

a) Kemijska sredstva

Olovo i derivati olova, ukoliko postoji opasnost da ljudski organizam apsorbira ta sredstva.

2. Radni uvjeti

Podzemni rad u rudniku.

Izjava Vijeća i Komisije u vezi sa člankom 11. stavkom 3. Direktive 92/85/EEZ, iz zapisnika s 1608. sastanka Vijeća (Luxembourg, 19. listopada 1992.)

VIJEĆE I KOMISIJA izjavljuju:

" Pri utvrđivanju visine novčane pomoći iz članka 11. stavka 2. točaka a) i b) upućuje se, samo iz tehničkih razloga, na novčanu naknadu koju bi radnica primala u slučaju prekida aktivnosti iz razloga povezanih s njenim zdravstvenim stanjem. Takvim se upućivanjem ne želi ni na koji način sugerirati da se trudnoća i porod poistovjećuju s bolešću. Svaka država članica u propisima iz područja socijalne skrbi predviđa novčanu naknadu tijekom izostanka s posla uzrokovanog bolešću. Veza s takvom naknadom koja se može iščitati iz odabrane formulacije služi u svim državama članicama samo kao konkretan, čvrst referentni iznos za određivanje minimalnog iznosa rodiljne naknade koju treba isplatiti. Ukoliko se u pojedinim državama članicama isplaćuju naknade više od onih predviđenih Direktivom, takve se naknade, dakako, ne mijenjaju. To jasno proizlazi iz članka 1. stavka 3. Direktive."